

ספר "דרך חיים" למהר"ל

על מסכת אבות

לצורך הכרת התוכן העשיר של "דיבור ומחשבה על דרך חיים", להלן חלק מהתוכן:

- מבוא א' - מחשבת המהר"ל בספר זה:**
- א. תורת המבנים של המהר"ל
 - ב. רעיון הכלל אצל המהר"ל
 - ג. רעיון החיבור אצל המהר"ל
 - ד. כללי המהר"ל
 - ה. המהר"ל וההלכה
 - ו. המהר"ל והקבלה
 - ז. החזרות של המהר"ל
 - ח. פרנסתם של לומדי התורה
 - ט. איש השררה מנותק מן החברה
 - י. נקודות נוספות במחשבת המהר"ל
- מבוא ב' - תורת המבנים של המהר"ל**
- א. מבוא לסטרוקטורליזם
 - ב. מבוא לסטרוקטורליזם של המהר"ל:
 1. הדעות השונות במחלוקת
 2. הקשרים בין חלקי המאמרים
 3. סולם גוטמן
 4. מיצוי אופטימלי של כל האפשרויות
 5. מרכיבי המבנה בלתי תלויים ביניהם
 6. התכנון בהיסטוריה של עם ישראל
 7. סולם הפירושים
- מבוא ג' - תורת הרצף אצל המהר"ל**
- א. תורת ההפכים
 - ב. תורת הרצף:
 1. הרצף בין הבורא לבריאה
 2. הרצף בין היש לְאֵין
3. הבריאה כהליך הדרגתי
 4. הרצף בין החומר לרוח
 5. הרצף בין הטבע לנס
 6. הרצף בין הדומם לחי
 7. הרצף בין הכלל לפרט
 8. הרצף בין החול לקודש ובין אור לחשך
 9. הרצף בין ידיעת ה' לידיעת האדם
 10. האדם מתממש ברצף
 11. מדרגות רצופות של צלם אלהים
 12. מדרגות רצופות של "לשם שמים"
 13. אהבה שאינה תלויה בדבר
- ג. תורת האמצע
- הקדמת המהר"ל - בין מוסר לבין תורה ומצוות:**
- א. הצורך בתורה ומצוות
 - ב. נצחיות התורה
 - ג. המוסר
 - ד. מסכת אבות
- פרק א - משנה א - משה קבל תורה מסיני**
- א. שרשרת הקבלה
 - ב. נבואת משה רבינו אינה מקרית
 - ג. התלות בין הרב לתלמיד
 - ד. המקבל מקבל לפי יכולתו
 - ה. סימביוזה בין משה ליהושע
 - ו. כל הזקנים היו מדרגה אחת
 - ז. אנשי כנה"ג בתור קו האמצע
- להלן פרק קצר מתוך הספר:

פרק ג - משנה ה

רבי נחוניא בן הקנה אומר: כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, וכל הפורק ממנו עול תורה נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ.

א. סדר הנושאים

ממשיכים עם לימוד התורה. הוא מבטיח את חיבורו של האדם לה'.

ב. החוק הטבעי, החוק החברתי, החוק האלהי

האדם כפוף לשלשה חוקים:

- **החוק הטבעי** - חוק זה מנהל את ענייני פרנסתו ושאר צרכיו של האדם. חוק הטבעי מתואר כעול; הוא נקרא "עול דרך ארץ".
- **החוק החברתי** - זהו חוק מלאכותי; הוא אחראי על הסדר החברתי. חוק זה מתבסס אמנם על רעיון הבחירה של האדם, אולם הוא כפוי על האדם. לכן גם הוא מתואר כעול, ונקרא "עול מלכות".
- **החוק האלהי** - הוא מכונה "עול תורה", והאדם משתעבד לו מרצון.

מי שמקבל על עצמו עול תורה, נעשה מחובר לקב"ה. הוא משתחרר מעול הטבע ומעול השלטון. וכך אמר ר' יוסי (ע"ז ה, ע"א): "לא קבלו ישראל את התורה אלא שלא יהא מלאך המות (הוא חוק הטבע) ואומה ולשון (הוא החוק החברתי) שולטת בהן, שנאמר: **אֲנִי אֶמְרָתִי אֶלְהִים וּבְנֵי עֲלִיוֹן כְּלָמִם, אֲכַן כְּאֲדָם תְּמוֹתוֹן וּכְאֲמִד הַשָּׁרִים תִּפְלוּ**" (תהלים פב, ו-ז). וכן אמרו בפרקי אבות (פ"ו, מ"ב): "וְהַמְּכַתֵּב מִכְּתָב אֱלֹהִים הוּא חֲרוֹת עַל הַלְחָת (שמות לב, טז) - אל תקרי חרות אלא חרות, שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה". בסיכום עול התורה משחרר משני העלים האחרים.

ג. הרוח רוכב על החומר

הרוח רוכב על החומר. מי שעוסק בתורה עוסק בענייני הרוח. הוא רוכש מדרגה על-טבעית. הוא מתעלה על החומר. הוא משתחרר מכבליו. הוא גם משתחרר מן השעבוד לחוקי החברה והשלטון, שהם חוקים של העולם הזה החומרי. בבית המקדש, השולחן נמצא בצפון, והוא רומז למלכות, כפי שעולה מן הביטוי "שולחן מלכים". השולחן מייצג את המלך, כלומר את החוק החברתי. המנורה נמצאת בדרום, ויש לה שבעה נרות כנגד שבעת ימי בראשית. היא רומזת אפוא לטבע. התורה נמצאת בארון בקודש הקדשים, המייצג את העולם העל-טבעי. והארון מעל השולחן והמנורה.